Grundlagsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot och körkortslagen samt till vissa lagar som har samband med dem

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot och körkortslagen samt till vissa lagar som har samband med dem (RP 103/2017 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för utlåtande till lagutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- lagstiftningsråd Ville Hinkkanen, justitieministeriet
- professor Juha Lavapuro
- professor Tuomas Ojanen.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås ändringar i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot, körkortslagen och vissa andra lagar som har samband med dem.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft 2019.

I motiveringen till lagstiftningsordning granskas ändringsförslagen mot grundlagens 3 § 3 mom., 7 § 3 mom. och 99 § om utövning av dömande makt, 6 § om likabehandling, 8 § om den straffrättsliga legalitetsprincipen och 21 § om rättssäkerhet. I motiven till lagstiftningsordning står det att beslut om körförbud kan vara av betydelse för rörelsefriheten enligt 9 § i grundlagen, och i vissa fall för näringsfriheten enligt 18 §. På grund av de konstitutionella aspekter som hänför sig till i synnerhet utövandet av den dömande makten och rättssäkerheten anser regeringen att det är motiverat att grundlagsutskottets utlåtande begärs om propositionen.

Klart
5.1

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Det faktiska användningsområdet för bötesförfarandet ska utvidgas genom att behörigheten att förelägga körförbudspåföljder överförs till polisen. Till följd av ändringen ska rattfylleri kunna behandlas i bötesförfarande utanför domstol. Körförbud ska meddelas i ett administrativt förfarande utifrån ett fällande avgörande. Ett krav på att ärendena ska vara enkla och klara tillfogas som en allmän förutsättning för att bötesförfarandet ska kunna användas. Den misstänktes samtycke, som utgör villkor för bötesförfarandet, lättas upp så att erkännande och godkännande av påföljden som element i samtycket slopas. Som motvikt till detta föreslås att den misstänkte i fortsättningen kan anföra besvär hos domstolen utan begränsningar av besvärsgrunderna.

Förslaget är relevant framför allt med avseende på grundlagens 3 § 3 mom., 7 § 3 mom. och 99 § samt 21 § om rättssäkerheten som grundläggande rättighet. Det innebär att utövningen av den dömande makten utanför domstol utvidgas. Å andra sidan rör det sig om frågor som är principiellt viktiga för individens rättssäkerhet.

På grund av propositionens särdrag går regeringen in på hur förslaget förhåller sig till grundlagen och konventionerna om mänskliga rättigheter. Frågan behandlas i motiven till lagstiftningsordning men också i andra avsnitt. Med avstamp i grundlagsutskottets utlåtandepraxis och rättspraxis vid de högsta domstolarna och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna behandlar propositionen körförbudspåföljdens rättsliga karaktär, den misstänktes samtycke och bötesförfarandets relation till grundlagen. De alternativa sätten att fullfölja syftena med propositionen granskas dels utifrån grundlagen, dels utifrån Europakonventionen.

Grundlagsutskottet anser att propositionen innehåller en exceptionellt detaljerad motivering när det gäller förslagets kopplingar till grundlagen. Propositionen representerar även i övrigt högkvalitativ lagberedning. Med tanke på principerna för god lagberedning noterar utskottet att det framgår av motiveringen att den kritik som under beredningen framförts i fråga om förenligheten med grundlagen har vägts in i den fortsatta beredningen och finslipningen av propositionen.

Eftersom grundlagsutskottet i allt väsentligt kan ställa sig bakom de uppfattningar som relateras i propositionsmotiven när det gäller hur ändringsförslagen förhåller sig till grundlagen och eftersom utskottet inte har några kommentarer till utgångspunkterna för eller slutsatserna av den konstitutionella bedömningen ser utskottet inget behov att i sitt utlåtande upprepa det som framgår av propositionen, trots att denna har principiell relevans.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottet anför

att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Utlåtande GrUU 37/2017 rd

Helsingfors 13.10.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Annika Lapintie vänst
vice ordförande Tapani Tölli cent
medlem Maria Guzenina sd
medlem Anna-Maja Henriksson sv
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Ilkka Kantola sd
medlem Kimmo Kivelä blåa
medlem Jaana Laitinen-Pesola saml
medlem Markus Lohi cent
medlem Leena Meri saf
medlem Ville Skinnari sd
ersättare Mats Löfström sv
ersättare Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Matti Marttunen.